

Valsts ieņēmumu dienests

Talejas iela 1, Rīga, LV-1978, tālr. 67122689, e-pasts vid@vid.gov.lv, www.vid.gov.lv

UZZIŅA

Rīgā

18.03.2026. Nr. P005-17/8.6.2/14473

Uz 11.02.2026. Nr. b/n

03.03.2026. Nr. b/n

SIA "Y"
Paziņošanai EDS

Par uzziņas sniegšanu

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) izskatīja SIA "Y", reģistrācijas numurs ... (turpmāk – iesniedzēja), iesniegumu par uzziņas sniegšanu (turpmāk – iesniegums) un papildu ziņas (turpmāk – papildu ziņas) un sniedz šādu uzziņu.

Iesniedzēja iesniegumā sniedz šādu faktu aprakstu.

Faktu apraksts.

Iesniedzēja veic saimniecisko darbību, sniedzot kravu pārkraušanas pakalpojumus uz/no sava termināļa uz/no kuģiem. Šāda veida saimnieciskajā darbībā ierasta prakse ir paveiktajiem darbiem piemērot tā saukto *demurrage* jeb dīkstāves maksu un *despatch*¹ jeb samaksu par ietaupīto laiku. Starptautiski ar šiem jēdzieniem saprot:

- *Dīkstāve jeb demurrage* ir sods, ko fraktētājs maksā kuģa īpašniekam, ja kravas iekraušana vai izkraušana pārsniedz līgumā noteikto paredzēto laiku;
- *Samaksa par ietaupīto laiku jeb despatch* ir samaksa, ko kuģa īpašnieks maksā iekrāvējam, ja kravas iekraušana vai izkraušana notiek ātrāk par līgumā paredzēto laiku.

Ekonomiskā izpratnē samaksa par ietaupīto laiku ir pretstats dīkstāves soda naudai un attiecīgi abi šie jēdzieni neatbilst ne preces, ne pakalpojuma definīcijai klasiskajā šo jēdzienu izpratnē. Gan dīkstāves, gan samaksas par ietaupīto laiku mērķis ir panākt efektīvu darba veikšanu, jo kuģa pakalpojumi ir dārgs resurss un katra stunda, ko kuģis pavada ostā, rada ievērojamas izmaksas. Saņemtās samaksas par ietaupīto laiku jeb *despatch* nav ne prece, ne kāds papildus vai atsevišķs

¹ Saskaņā ar iesniedzējas veikto izpēti, tajā skaitā konsultāciju ar profesionālu tulku, šim jēdzienam nav piemērota tulkojuma latviešu valodā, kas precīzi apzīmētu to apstākļu kopumu, par kuru iesniedzēja saņem samaksu.

pakalpojums, ko sniedz iesniedzēja, bet kompensācija par ietaupīto laiku. Tā ir samaksa par noteiktu apstākļu sakritību un to faktisku iestāšanos.

Līgumos, kas noslēgti starp iesniedzēju un tās klientiem, tiek noteiktas minimālās kravas iekraušanas un izkraušanas normas noteiktā laika periodā. Attiecīgi pārsniedzot vai nepiepildot šīs normas, rodas pienākums maksāt dīkstāves soda naudu vai tiesības saņemt samaksu par ietaupīto laiku. Būtisks faktors ir tas, ka darbu paveikšanas ātrumu ietekmē dažādu, pārsvarā no iesniedzējas neatkarīgu, apstākļu kopums, piemēram, kravas veids, kravas īpatnības, kravas izvietojums noliktavās, kuģu iekraušanas plāns, kuģu izkraušanas plāns, klienta prasības attiecībā uz kravas iekraušanu vai izkraušanu, piegādes kuģa iekraušanas/izkraušanas laikā, kravas pieejamība, kravas kvalitātes monitorings kraušanas laikā, meteoroloģiskie apstākļi, termināla vispārēja noslodze, tehniskā nodrošinājuma pieejamība utt. Līdzīgi kā var iestāties dažādu, iepriekš neprognozējamu apstākļu kopums, kas ļauj paveikt darbus ātrāk, tādi paši iepriekš neprognozējami apstākļi var arī radīt dīkstāvi, kad nav iespējams iekļauties līgumā noteiktajā kravas apstrādei paredzētajā laikā.

Iesniedzēja ir reģistrēta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju (turpmāk – PVN) reģistrā, attiecīgi tā saviem sniegtajiem pakalpojumiem piemēro PVN saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma normām.

Iepazīstoties ar VID metodiskajiem materiāliem, skaidrojumu par samaksas par ietaupīto laiku jeb *despatch* maksas aplikšanu vai neaplikšanu ar PVN, iesniedzēja neatrada.

Jautājums.

Vai iesniedzējas saņemtās samaksas par ietaupīto laiku jeb *despatch* kompensācijas par ātrāku iekraušanas darbu paveikšanu atbilst vai neatbilst Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.pantā 14.punktā iekļautai pakalpojumu sniegšanas definīcijai, un attiecīgi vai samaksas par ietaupīto laiku saņemšana ir vai nav aplikama ar PVN, vai arī tā ir ar PVN neapliekama kompensācija.

Paskaidrojums, kādēļ šāda uzziņa nepieciešama.

Samaksas par ietaupīto laiku saņemšana PVN kontekstā nav tieši regulēta Latvijas normatīvajos aktos, un starptautiskajā praksē šādus maksājumus bieži klasificē kā kompensācijas nevis kā atlīdzību par noteiktu pakalpojumu. Lai nodrošinātu pareizu nodokļu piemērošanu un izvairītos no dažādas interpretācijas radītiem nodokļu riskiem, iesniedzējai ir nepieciešams saņemt VID uzziņu par šajā iesniegumā norādīto jautājumu.

Lai iesniedzējas iesniegumā norādīta konkrētā tiesiskā situācija būtu pilnībā izprotama un VID pēc konkrētās tiesiskās situācijas izvērtēšanas varētu sniegt iesniedzējai uzziņu, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 99.panta pirmo daļu, kurā noteikts, ka, sagatavojot uzziņu, ja nepieciešams, iestāde var prasīt no iesniedzēja papildu ziņas, VID 2026.gada 23.februāra vēstulē Nr.30.1/8.6.2/9955 “Par papildu ziņu pieprasīšanu”, lūdza iesniedzējai iesniegt šādu papildu informāciju:

1) iesniegt noslēgtā līguma ar klientu kopiju vai līguma parauga kopiju par darījumu, par kuru tiek lūgta uzziņa;

2) jebkuru citu iesniedzējas rīcībā esošu informāciju, tostarp dokumentu vai

to projektu kopijas, kas attiecas uz iesniegumā aprakstīto konkrēto tiesisko situāciju.

Iesniedzēja, atbildot uz VID 2026.gada 23.februāra vēstulē Nr.30.1/8.6.2/9955 "Par papildu ziņu pieprasīšanu" uzdotajiem jautājumiem, papildu ziņām pievienoja divus līgumus: pakalpojumu līgumu ar Latvijas rezidentu, un pakalpojuma līgumu ar nerezidentu.

Iesniedzēja papildu ziņām ir pievienojusi pielikumus: līguma ar SIA "A" kopiju uz 5 lp. un līguma ar B GbmH kopiju uz 4 lp.

VID, izvērtējot iesniedzējas iesniegumā un papildu ziņās sniegto faktu aprakstu, tiem pievienotos dokumentus, no minētajiem faktiem izrietošus konkrētus jautājumus, atbildes uz kuriem ir atkarīgas no to juridiska vērtējuma, sniedz šādu uzziņu.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 5.panta pirmajā daļā noteikts, ka ar nodokli apliekamie darījumi ir šādi saimnieciskās darbības ietvaros iekšzemē veikti darījumi:

- 1) preču piegāde (tai skaitā preču piegāde Eiropas Savienības teritorijā un preču eksports) par atlīdzību;
- 2) pakalpojumu sniegšana par atlīdzību;
- 3) preču iegāde Eiropas Savienības teritorijā par atlīdzību.

Saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 2.punktu atlīdzība ir preču vai pakalpojumu vērtība naudas izteiksmē, kuru preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs saņem vai kura tam būtu jāsaņem kā samaksa no preču vai pakalpojumu saņēmēja vai citas personas par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, bez pievienotās vērtības nodokļa neatkarīgi no tā, vai samaksa izdarīta pilnībā vai daļēji.

Atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 14.punktam pakalpojumu sniegšana ir darījums, kas nav preču piegāde; par pakalpojumu sniegšanu uzskata arī:

- a) nemateriālā īpašuma (nemateriālo vērtību un tiesību) pārdošanu (nodošanu),
- b) saistības atturēties no kādas darbības vai rīcības vai pieļaut kādu darbību vai rīcību,
- c) lietu nomu,
- d) būvdarbu veikšanu.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 34.panta pirmā daļa nosaka, ka preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas darījumā ar nodokli apliekamā vērtība ir atlīdzība par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem.

Saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 35.panta trešo daļu pakalpojuma vērtībā ietilpst visas izmaksas, kā arī visi saskaņā ar normatīvajiem aktiem par šā pakalpojuma sniegšanu maksājamie nodokļi, nodevas un citi obligātie maksājumi, izņemot pievienotās vērtības nodokli.

No iesniegumā ietvertu faktu apraksta izriet, līgumos, kas noslēgti starp iesniedzēju un tās klientiem, tiek noteiktas minimālās kravas iekraušanas un izkraušanas normas noteiktā laika periodā. Attiecīgi, pārsniedzot vai nepiepildot šīs normas, rodas pienākums maksāt dīkstāves soda naudu vai tiesības saņemt samaksu

par ietaupīto laiku.

Kā norāda iesniedzēja, tad iesniegumā aprakstītā samaksas par ietaupīto laiku jeb *despatch* nav ne prece, ne kāds papildus vai atsevišķs pakalpojums, ko sniedz iesniedzēja, bet kompensācija par ietaupīto laiku. Tā ir samaksa par noteiktu apstākļu sakritību un to faktisku iestāšanos.

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 23.panta četrpadsmitajā daļā noteikts, ka nodokļu administrācija nosaka nodokļa maksājuma apmēru, ņemot vērā nodokļu maksātāja atsevišķa darījuma vai darījumu kopuma ekonomisko saturu un būtību, nevis tikai juridisko formu.

PVN piemērošanas kārtība ir nosakāma atkarībā no darījuma ekonomiskā satura un būtības un Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas nav piemērojamas, ja darījumi pēc ekonomiskās būtības nav uzskatāmi par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību.

Katrā konkrētajā gadījumā ir vērtējami noslēgto līgumu nosacījumi.

No papildu ziņām pievienotā 2025.gada 12.jūnija lauksaimniecības produkcijas-beramo kravu kraušanas pakalpojumu līguma Nr.1-12/06, kas noslēgts starp iesniedzēju un SIA “A” 3.6.apakšpunkta, secināms, ka, veicot kravas iekraušanu, ir noteikta minimālā iekraušanas norma un atbilstoši 6.3.apakšpunktā noteiktam DEM-DES tiek aprēķināts saskaņā ar kuģa fraktēšanas līgumu, iekraušanas normas pēc 3.6.apakšpunkta.

Savukārt no papildu ziņām pievienotā 2026.gada 1.janvāra lauksaimniecības produkcijas-beramo kravu kraušanas un uzglabāšanas pakalpojumu līguma Nr.1-02/01, kas noslēgts starp iesniedzēju un B GbmH, 3.6.apakšpunkta, secināms, ka, veicot kravas iekraušanu, ir noteikta minimālā iekraušanas norma un atbilstoši 7.7.apakšpunktā noteiktajam DEM-DES pēc kuģa nomas līguma, bet DEM minimums 15 000 USD.

Izvērtējot iesniegumā sniegto informāciju un abu minēto līgumu nosacījumus, secināms, ka, samaksa par ietaupīto iekraušanas laiku jeb *despatch* ir saistīta ar iesniedzējas sniegto pakalpojumu, tā veic reālu darbību — nodrošina ātrāku iekraušanas darbu paveikšanu, tādējādi ir uzskatāma par atlīdzību par sniegto pakalpojumu. Līdz ar to samaksa par ietaupīto iekraušanas laiku jeb *despatch* ir atlīdzība par darbības izpildes veidu – ātrumu un efektivitāti – un atbilst pakalpojuma sniegšanas definīcijai Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē.

Tādējādi, saņemta samaksa par ietaupīto laiku jeb *despatch* par ātrāku iekraušanas darbu paveikšanu, kuru iesniedzēja saņem no SIA “A” un B GbmH, saskaņā ar iesniegto 2025.gada 12.jūnija lauksaimniecības produkcijas-beramo kravu kraušanas pakalpojumu līgumu Nr.1-12/06 un 2026.gada 1.janvāra lauksaimniecības produkcijas-beramo kravu kraušanas un uzglabāšanas pakalpojumu līgumu Nr.1-02/01, konkrētajā tiesiskajā situācijā pēc darījuma ekonomiskā satura un būtības ir uzskatāmas par pakalpojuma sniegšanu par atlīdzību, tādējādi atbilst Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 14.punktā ietvertajai pakalpojuma sniegšanas definīcijai, kas ir aplicama ar PVN.

Sniedzot uzziņu izmantotas šādas tiesību normas: Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 2. un 14.punkts, 5.panta pirmā daļa, 34.panta pirmā daļa,

35.panta trešā daļa, likuma “Par nodokļiem un nodevām” 23.panta četrpadsmitā daļa.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 101.panta ceturtajai daļai uzziņu var apstrīdēt augstākā iestādē. Ja augstākas iestādes nav vai tā ir Ministru kabinets, tad uzziņa nav apstrīdama. Tā nav pārsūdzama tiesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1. panta otro daļu augstāka iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kas hierarhiskā kārtībā var dot rīkojumu iestādei vai atcelt tās lēmumu. Ņemot vērā, ka Valsts ieņēmumu dienestam attiecībā uz uzziņu apstrīdēšanu nav augstākas iestādes, šī uzziņa nav apstrīdama un pārsūdzama.

Ģenerāldirektore

B. Šmite-Roķe

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU